

Hallooo Babblarna

HANDLEDNING FÖR TAKTIL VERSION

Inspiration för språkstimulerande arbetsätt med Hallooo Babblarna – för dig som möter barn med synnedsättning eller blindhet i förskolan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten
Försäljningen
Nygatan 18–20
903 27 Umeå

Telefon: 020-23 23 00
E-post: order@spsm.se
Webbutik: www.spsm.se/webbutiken
Internet: www.spsm.se

Denna bok är en taktil version av originalboken Hallooo Babblarna. Den är anpassad för barn med blindhet av SPSM enligt 17 a § Upphovsrättslagen.

Hallooo Babblarna
© 2020 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Projektledare och redaktör: Catarina Hägg
Idé och manusgrupp: Johanna Lindblad & Hillevi Törmä
Original: Hallooo Babblarna, Anneli Tisell, Irené Johansson, Hatten Förlag AB
Illustratör taktila bilder: Annica Norberg
Tryck: Lenanders Grafiska AB, Kalmar 2021

ISBN (tryck): 978-91-28-15118-4
Artikelnummer: 15118
ISBN (pdf): 978-91-28-15119-1
Artikelnummer: 15119

Kopieringsförbud! Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen! Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt Bonus Copyright Access avtal är förbjuden. Sådant avtal tecknas mellan upphovsrättsorganisationer och huvudman för utbildningsanordnare till exempel kommuner/ universitet. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år samt bli skyldig att erlägga ersättning till upphovsrättsman/rättsinnehavare.

Innehåll

Rolig språklek med Babblarna	4
Ordförklaringar	4
Språkutveckling hos barn med blindhet	5
Läroplan för förskolan.....	5
Förberedande språklek	5
Karlstadmodellen	6
Före Bornholmsmodellen.....	6
Taktila färdigheter	7
Utveckling av taktila färdigheter	7
Taktila bilder	7
Taktila bilderböcker	8
Att läsa en taktil bilderbok.....	9
Arbetsätt med Hallooo Babblarna	10
QR-kod	11
QR-kod till ”Stompalång Tut Plingsången”	11
Referenser	11

Innehåll Hallooo Babblarna – taktil version

Den anpassade versionen av originalboken Hallooo Babblarna har inklistrade **taktila collagebilder**. Varje figur har en egen form och taktil textur. Orden är skrivna med **punktskrift**. I boken finns en **QR-kod** med länk till ”Stompalång Tut Plingsången”.

De sex lekfigurerna Babba, Bibbi, Bobbo, Dadda, Diddi och Doddo har taktil märkning under fötterna. Märkningen har samma textur som figuren har som collagebild i den taktila bilderboken.

Handledning med beskrivning av ett språkstimulerande arbetsätt för barn med blindhet i förskolan och hur du kan arbeta med den taktila versionen av Hallooo Babblarna.

Rolig språklek med Babblarna

Babblarna är ett skojigt gäng som stimulerar de yngsta barnen att lära sig språkets ljud, betoningar och melodi på ett lätt och roligt sätt, genom de färgglada figurerna Babba, Bibbi, Bobbo, Dadda, Diddi och Doddo.

Den anpassade versionen av Hallooo Babblarna ger barn med blindhet tillgång till en bok som på ett lustfyllt sätt lockar barnet att utforska språket genom taktila upplevelser. Boken bidrar till en inkluderande undervisning genom sång och lek. Barnen kan dela läsupplevelser och delta i boksamtal utifrån ett gemensamt fokus.

För att uppmuntra till mer lek och samspel kan sagan kompletteras med ett hus av en låda där alla Babblarna får plats.

Babblarna har utvecklats utifrån Karlstadmodellen (Johansson, 2000) och du kan läsa mer om Babblarna hos Hatten förlag AB.

Ordförklaringar

Collagebild, collagebok – en bilderbok där bilderna har olika taktila material och texturer.

Punktskrift – taktil skrift med sex eller åtta upphöjda punkter ordnade i en cell med två kolumner. Bokstäver bildas med olika kombinationer av punkterna i cellen.

Reliefbild – taktil bild i varierande tekniker som är kännbar.

Svartskrift – tryckt skrift som läses med ögonen.

Svällpappersbild – en teknik för att framställa taktila bilder. På ett bestruket papper blir linjer upphöjda efter värmepåverkan.

Syntolkning – att verbalt berätta vad som finns på en bild, en film eller något som händer i realtid.

Taktil – uppfattbar med känseln.

Taktil bild – reliefbild, kännbar bild.

Textur – hur en yta känns.

Språkutveckling hos barn med blindhet

Förskolan ska erbjuda alla barn samma utvecklingsmöjligheter. Barn med synnedsättning eller blindhet behöver extra anpassningar och särskilt stöd i sin språkutveckling för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. För att barn med blindhet ska förstå sin omvärld behöver de få möjlighet att utforska den genom andra sinnen än synen. Olika erfarenheter som främjar språkutvecklingen måste uppmuntras och få ta mera plats.

Läroplan för förskolan

I Läroplanen för förskolan (Lpfö 18) står det att förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- intresse för berättelser, bilder, och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa
- ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften
- intresse för skriftspråket samt förståelse för symboler och hur de används för att förmedla budskap (sid. 9).

Förberedande språklek

För att erbjuda och utveckla en språkstimulerande undervisning för barn med synnedsättning eller blindhet behöver förskolan göra extra anpassningar och ge särskilt stöd.

Barn som inte ser och på så vis inte lär sig genom visuella intryck, behöver få upplevelser genom andra sinnen, till exempel genom känseln och hörseln. Förskolan behöver också erbjuda aktiviteter som ger erfarenheter och förståelse för olika situationer och händelser. Genom att utforska konkreta föremål som är kopplade till böckers handling, till exempel en stol eller en väska i naturlig storlek, skapas förståelse för olika ord och begrepp vilket ökar barns ordförråd.

Det är viktigt för alla barn att på ett naturligt sätt få möta bokstäver, ord och meningar. Barn med blindhet som kommer att använda punktskrift som sitt läs- och skriftspråk, behöver tidigt få möjlighet att möta punktskrift och taktila bilder.

För att väcka intresset för berättelser, bilder och texter hos barn med blindhet behöver böcker anpassas med taktila ytor och punktskrift. Att ta del av innehåll i en anpassad bok har både social, kognitiv och emotionell funktion.

Läraren lockar, stimulerar och introducerar barnet till läsning genom att via texter och bilder bjuda in barnet till samtal om boken. Det ger också möjlighet att prata om komplicerade aspekter av språket, till exempel:

Figurativt språk: vad betyder det när någon säger ”han malde ner mig med sina frågor”?

Kroppsspråk eller icke verbal kommunikation: vad betyder det när någon ”lyfter på ögonbrynen”?

Visuellt språk: vad betyder ”en blå himmel”?

”Språkträning kan ses som ett kontinuerligt förlopp där utveckling betyder att ständigt vara på väg mot alltmer avancerade språkliga förmågor och insikter.”

(Johansson, 2020)

Karlstadmodellen

Karlstadmodellen är ett sätt att jobba strukturerat och planerat med ett barns språkutveckling. Språkträning följer barnet från det allra första jollret ända in i läs- och skrivinläringen. För barn med svårigheter i sin språkutveckling ger Karlstadmodellen konkreta verktyg för att hjälpa barnen framåt steg för steg, när det gäller tal och språk.

Karlstadmodellen har utvecklats av professor Irene Johansson. Läs mer på www.karlstadmodellen.se.

Före Bornholmsmodellen

Andra modeller för strukturerad språkinläring finns att läsa om i handledningen *Före Bornholmsmodellen* (Lundberg & Sterner, 2018). Där finns förslag på språksamlingar i förskolan som går lätt att anpassa för barn med synnedsättning eller blindhet.

Taktila färdigheter

Utveckling av taktila färdigheter

Yngre barn med blindhet i förskolan behöver få möjlighet att upptäcka världen på andra sätt än visuellt.

Att exponeras för olika taktila upplevelser är en viktig förutsättning för att barn på sikt ska kunna lära sig läsa punktskrift. Att utforska och leka med taktila föremål och taktila böcker utvecklar bland annat fingrarnas styrka, känslighet och uppmuntrar också en nyfikenhet för nya upplevelser.

Barn med blindhet behöver uppmuntras att greppa, hålla, klämma, vrida, pressa, trycka och utforska olika texturer. Så småningom flyttas fokus från att använda hela handflatan, till att undersöka med fingertopparna för att till exempel bestämma form och mönster.

Taktila bilder

Både personer med synnedsättning och seende kan läsa taktila bilder.

Taktila bilder är bilder som uppfattas med känseln och den som inte ser läser dem med sina fingrar. Taktila bilder kallas också för reliefbilder eller kännbilder eftersom de återger motivet med upphöjda linjer och ytor med kännbar struktur.

En taktil bild är en överföring av en visuell bild som i sin tur oftast är överföringar av tredimensionella objekt. De flesta bilder kan överföras till taktila bilder men förenklas i sin utformning. Ofta är det bilder från läromedel som överförs men även bilder från sagoböcker, konst och arkitektur.

Men att tolka en taktil bild med sina händer är krävande. Även om den taktila bilden är tydlig behöver den också syntolkas.

Collagebilder

Taktila bilderböcker för de yngsta barnen produceras ofta som collagebilder. Den som läser bilden ska kunna skilja ytorna från varandra därför används material med olika texturer, till exempel strävt, blankt, hårt, mjukt eller fluffigt.

Svällpappersbilder

I läromedel används svällpappersbilder. Svällpapper är en bild tryckt på ett bestruket papper där linjerna blir upphöjda när de utsätts för värme.

De flesta taktila svällpappersbilderna produceras för undervisning i olika ämnen, till exempel i matematik och geografi.

Svårighetsgraden på bilderna varierar, från mycket enkla till mycket svåra bilder. Oavsett ålder, barn eller vuxen, ska en nybörjarläsare av taktila bilder börja med de allra enklaste bilderna.

Taktila bilderböcker

När du läser taktila bilderböcker är det viktigt att du har gott om tid och att du och barnet har ett gemensamt fokus när ni utforskar bilderboken tillsammans.

Bilderna i en taktil bilderbok är anpassade så att barnet kan uppfatta bilderna med sina fingrar och händer. Figurer och föremål i en taktil bilderbok har olika former och texturer. För att barnet ska kunna förstå de taktila bilderna är det nödvändigt att du syntolkar bilden. Använd inte för många ord eftersom det kan vara ansträngande.

Testa gärna själv att känna på bilderna utan att titta på dem, innan du börjar arbetet med den taktila bilderboken. Det ger dig en förförståelse för vad barnet kommer att möta.

Att läsa en taktil bilderbok

- Introducera bilderbokens handling.
- Koppla handlingen till barnets tidigare erfarenheter.
- Uppmuntra barnet att känna på bilden genom att föra sina händer över hela bildytan.
- Sätt ord på det barnet upptäcker med sina fingrar.
- När barnet har fått överblick kan ni utforska detaljerna.
- Prata om bilderna och berättelsen. Genom att du tillsammans med barnet sätter ord på innehållet får barnet lättare att befästa och skapa en inre bild (Holsanova, 2016).
- Känn på texturen och prata om hur den känns. Om barnet visar intresse kan även detaljer utforskas.
- Använd andra delar av kroppen att känna med.
- Förstärk kopplingen mellan bild och verklighet med konkreta föremål, gärna i naturlig storlek.
- Utforska de konkreta föremålen tillsammans med barnet och ge dem ord och mening.
- Det är också ett fint tillfälle att träna olika begrepp, beroende på barnets ålder och intresse.
- Låt barnet känna över sidan för att upptäcka de skrivna orden.
- Koppla ihop bokstäverna, orden och meningarna med berättelsen.
- Uppmuntra barnet att ställa frågor och fundera vidare efter läsningen.

Arbetsätt med Hallooo Babblarna

1. Introducera Babba i bilderboken med en målande beskrivning. Lek gärna med ordet genom att hitta ord som rimmar.
2. Använd båda händerna för att känna på texturerna i bilderboken.
3. Använd andra delar av kroppen för att känna på bilden, till exempel med kinden eller ovansidan av handen.
4. Om barnet är intresserat av detaljer, introducera Babbas ögon, armar och ben. Jämför gärna figurens form med barnets egen kropp.
5. Låt barnet utforska lekfiguren av Babba och lägg lite tid på att känna på texturen som sitter under Babbas fot.
6. Jämför texturen under Babbas fot med texturen på Babba i bilderboken. Det ger en övning i att känna igen samma textur på olika material. I det här fallet finns samma textur i bilderboken där Babba presenteras tvådimensionellt som på figuren Babba som är tredimensionell.
7. Presentera begreppen lika – olika.
8. Introducera gärna ett hus för barnet. Huset kan du göra själv av en skokartong.
9. Lek med Babba och låt hen flytta in i huset, stå på, bredvid eller bakom. Här tränar ni rumsliga begrepp.
10. Babbas namn finns skrivet både i svartskrift och med punktskrift. Låt barnet känna över sidan för att upptäcka texten.
11. Introducera de övriga figurerna en efter en på liknande vis.
12. På bilderbokens första sida och på sista uppslaget finns en bild med texturprickar på alla Babblarna. Bilden behöver syntolkning av läraren.
13. Introducera gärna en leksaksbil där alla Babblarna ryms. Till exempel kan du göra en enkel bil av en skokartong.
14. Sätt Babblarna i bilen och benäm dem med namn, textur och form.
15. På sista uppslaget i bilderboken finns en QR-kod med en länk till Babblarnas ”Stompalång Tut Plingsången” på Youtube. QR-koden är markerad så att barnet själv kan scanna koden med en QR-kodläsare och lyssna till sången.

QR-kod

QR-kod till ”Stompalång Tut Plingsången”

QR-koden: <https://www.youtube.com/watch?v=v3sznytoSCY>

Referenser

- Holsanova, J. (2016). Kognitiva och kommunikativa aspekter av syntolkning. I Holsanova, J. Andrén, M. & Wadensjö, C. (Red.) *Syntolkning – forskning och praktik*. Lund University Cognitive Studies 166/Myndigheten för tillgängliga medier, rapport nr. 4, s. 17–27. Johanneshov: MTM.
- Lundberg, I. & Sterner, G. (2018). *Före Bornholmsmodellen: språksamlingar i förskolan*. (Andra upplagan). Stockholm: Natur & Kultur.
- Johansson, I. (2020). *Karlstadsmodellen*. Hämtad 2020-10-09 från www.karlstadmodellen.se
- Skolverket. (2018). *Läroplan för Förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Rolig språklek med Babblarna

Babblarna är ett skojigt gäng som stimulerar de yngsta barnen att lära sig språkets ljud, betoningar och melodi på ett lätt och roligt sätt genom de färgglada figureerna Babba, Bibbi, Bobbo, Dadda, Diddi och Doddo.

Den taktila bilderboken och lekfigureerna riktar sig till barn i förskolan med synnedsättning eller blindhet.Handledningen ger dig som möter barn med synnedsättning eller blindhet i förskolan kunskap och inspiration till ett språkstimulerande arbetssätt med Hallooo Babblarna och andra taktila bilderböcker.

Hos Specialpedagogiska skolmyndigheten kan du lära dig mer om barn med synnedsättning eller blindhet.

Mer information om Babblarna finns hos Hatten förlag AB.

ISBN (tryck): 978-91-28-15118-4

Artikelnummer: 15118

ISBN (pdf): 978-91-28-15119-1

Artikelnummer: 15119